

1

LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

1.1.

INTRODUCCIÓ

Com cada any, les dades demogràfiques que s'exposen a la memòria del CES són les darreres dades disponibles publicades tant per l'INE com per l'Ibestat. La data de referència de les darreres dades disponibles del cens anual de població és l'1 de gener de 2024.

Juntament amb les dades del cens anual de població l'apartat inclou, igual que en l'edició anterior de la memòria del CES, les dades relatives a l'Enquesta contínua de població (ECP), la qual ofereix dades conjunturals coherents amb els censos de població anuals i que inclouen, a més de les dades anuals publicades a finals d'any, estimacions trimestrals de població¹ i els resultats de l'estadística de migracions i canvis de residència (EMCR)². En aquest darrer cas, les darreres dades disponibles són les de l'any 2023 i han estat publicades per l'INE al mes de desembre de 2024. Les dades es corresponen a l'any complet (és a dir, d'1 de gener de 2022 a 31 de desembre de 2022). Recordam que d'acord amb

l'INE, els saldos migratoris que proporciona aquesta operació són comparables amb la sèrie de l'Enquesta de migracions (EM), però no les dades dels moviments migratoris.

Avui dia, l'Ibestat ja proporciona les dades del cens de població i les dades EMCR³. Quant als moviments naturals de la població, l'Ibestat ja té publicades les dades de naixements i defuncions de l'any 2023, però no els indicadors de defuncions, ja que la darrera explotació disponible és la de l'any 2021.

1.2.

DINÀMICA I ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ

D'acord amb el cens anual de població a 1 de gener de 2024, la població de les Illes Balears va assolir el rècord d'1.231.768 persones. Aquesta xifra representa un creixement anual de l'1,81 %, que supera, un cop més, l'estancament demogràfic observat durant la pandèmia de la COVID-19. A més, aquest increment és el tercer més elevat de tot l'Estat espanyol, només per darrere de Madrid i la Comunitat Valenciana.

1. Per a més informació, podeu consultar la metodologia del cens de població i de l'ECP a https://www.ine.es/metodologia/t20/meto_censo_poblacion_anual.pdf.

2. Per a més informació podeu consultar la metodologia de l'EMCR accions-i-canvis-de-residencia-emcr-des-de-2021/?lang=ca#metodologia.

3. <https://ibestat.es/estadistica/demografia/moviments-migratoris/estadistica-de-migracions-i-canvis-de-residencia-emcr-des-de-2021/?lang=ca#metodologia>.

La població ha augmentat a totes les illes, i destaquen especialment els increments a Eivissa i Formentera, on les taxes anuals de variació arriben al 27,8 % i 27,9 %, respectivament. A Mallorca, el creixement és del 20,7 %, mentre que Menorca registra una evolució més moderada, amb un 13,9 %.

Les dades també indiquen un augment de la població estrangera, que creix en 0,7 punts percentuals fins a situar-se en el 21,17 %. Aquesta xifra s'acosta als valors màxims de les darreres dues dècades, observats entre 2007 i 2010, quan el percentatge de residents estrangers es movia entre el 21,7 % i el 21,9 %.

En termes absoluts, el creixement de la població és de 21.862 persones, de les quals 17.394 corresponen a Mallorca, que absorbeix el 80 % de l'increment total. Per tipus de nacionalitat, cal destacar que el 60 % del creixement està protagonitzat per persones de nacionalitat estrangera. A més, cal apuntar que aquest subgrup de població presenta, amb 13.058 persones més, un creixement anual del 5,27 %. Per illes, cal destacar que Menorca és la que presenta el creixement més elevat (6,76 %).

Aquests índexs de variació contrasten amb el que s'observa per a persones nascudes a Espanya. En el cas de persones nascudes en altres comunitats autònomes i les Balears, les variacions són, en termes relatius, poc significatives. El total de població resident nascuda en altres comunitats autònomes torna a tenir una petita variació negativa del -0,25 %, mentre que en el cas de la població nascuda a les Balears la variació anual és de només el 0,25 %. A pesar d'aquestes evolucions, la distribució percentual dels tres grans grups de po-

blació segons la variable de lloc de naixement (nascuts a les Illes Balears, en altres comunitats autònomes i a l'estranger) no presenta grans variacions i la població nascuda a les Balears, que representa el 52,13 % de la població, es manté al voltant del 50 %. Per illes, la situació és diferent i la proporció és significativament inferior, amb valors d'entre dos i tres punts percentuals per sota del 40 % tant a Eivissa com a Formentera. A Mallorca i Menorca la proporció és entre dos i tres punts percentuals superior a la de la mitjana balear (vegeu el [quadre III-1.1](#)). A escala estatal, la nostra comunitat continua sent la que presenta el percentatge més alt de població nascuda a l'estranger, amb un 27,65 %, seguida de Catalunya (23,8 %), Madrid (22,56 %) i les Canàries (22,56 %). La Comunitat Valenciana ocupa el cinquè lloc en el rànking, amb un 22,51 %. Per contra, Extremadura, amb un 5,59 %, torna a registrar el percentatge més baix. En conjunt, el percentatge de població nascuda a l'estranger a tot l'Estat és del 18,18 %.

Pel que fa al país de naixement, el Marroc (25.209), Colòmbia (25.208) i l'Argentina (21.322) són els principals orígens de la població estrangera resident. En termes percentuals, el Marroc i Colòmbia aporten cadascun el 9,7 % del total de població estrangera a la nostra comunitat, mentre que l'Argentina representa el 8,18 %. Cal destacar que el 7,61 % de la població estrangera resident ha nascut a Espanya, fet que situa aquest país en quart lloc, seguit d'Alemanya (7,34 %) i el Regne Unit (6,37 %).

El saldo migratori continua sent positiu i es manté com el factor explicatiu principal del creixement demogràfic. El balanç total és de 21.362 persones, amb un saldo de

QUADRE III-1.1. INDICADORS DE POBLACIÓ DE LES BALEARS PER ILLES (CENS ANUAL DE POBLACIÓ A 1 DE GENER DE 2024)					
	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Població total	1.231.768	957.726	101.074	161.485	11.483
Variació anual de població	21.862	17.394	2.069	2.305	94
Percentatge de població de menys de 16 anys	14,64 %	14,89 %	13,50 %	13,99 %	12,79 %
Percentatge de població de 16-64 anys	68,70 %	68,04 %	68,34 %	72,45 %	73,92 %
Percentatge de població de 65 anys i més	16,67 %	17,07 %	18,16 %	13,56 %	13,29 %
Percentatge de població de 85 anys i més	13,55 %	13,81 %	13,05 %	12,00 %	13,63 %
Població estrangera / població de l'illa (%)	21,17 %	20,73 %	13,93 %	27,82 %	27,95 %
Pobl. nascuda en una altra CA / Pobl. de l'illa (%)	20,22 %	18,43 %	23,6 %	28,12 %	28,29 %
Pobl. nascuda a l'estranger / Pobl. de l'illa (%)	27,65 %	27,32 %	20,5 %	33,59 %	34,55 %
Total pobl. nascuda fora de la CA / Pobl. de l'illa (%)	47,87 %	45,75 %	44,1 %	61,71 %	62,84 %
Total pobl. nascuda a Illes Balears / Pobl. de l'illa (%)	52,13 %	54,24 %	55,89 %	38,29 %	37,17 %
Relació d'homes per cada dona (índex de masculinitat)	99,36 %	98,52 %	99,16 %	104,17 %	105,42 %
Índex de creixement 2023-2024 (%)	1,81 %	1,85 %	2,09 %	1,45 %	0,83 %
Índex de creixement de la població espanyola (%)	0,91 %	0,82 %	1,37 %	1,21 %	1,16 %
Índex de creixement de la població estrangera (%)	5,27 %	6,01 %	6,76 %	2,08 %	-0,03 %
Índex de creixement de la població nascuda a les Balears (%)	0,25 %	0,25 %	0,04 %	0,45 %	-0,33 %
Índex de creixement de la població nascuda en una altra CA (%)	-0,25 %	-0,57 %	2,48 %	-0,45 %	0,00 %
Índex de creixement de la població nascuda a l'estranger (%)	6,54 %	7,00 %	7,61 %	4,29 %	2,80 %
Índex d'envelliment (pobl. de 65 i més / pobl. <16 anys)	113,88	114,70	134,45	96,94	103,88
Índex de longevitat o sobreenvelliment (pobl. 85 i més / pobl. 65 i més)	13,55	13,81	13,05	12,00	13,63
Índex de dependència* (pobl. <16 + pobl. >64) / pobl. de 16 a 64)	45,56	46,97	46,33	38,03	35,29
Índex de recanvi (pobl. de 60 a 64 / pobl. de 20 a 24)	94,39	95,68	90,77	89,39	85,80

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IBestat. Cens anual de població.

18.873 provinents de l'estranger i 2.489 d'altres comunitats autònomes.

Pel que fa al creixement natural de la població, el saldo vegetatiu de l'any 2023 se situa en un valor gairebé insignificant, del 0,08 ‰, tot i que ha deixat de ser negatiu.

Malgrat la importància de la immigració, tant pel percentatge de població nascuda a l'estranger com pel saldo migratori, l'edat mitjana de la població balear ha continuat augmentant. El 1998 era de 38,5 anys, el 2020 va ser de 41,4, el 2023 es va situar en 42,22 anys i el 2024 ha arribat als 42,38. Per sexes, l'edat mitjana dels homes és de 41,45 anys, mentre que la de les dones és de 43,31 anys.

Les dades evidencien que la immigració segueix sent un factor clau en l'evolució demogràfica de la comunitat, ja que impulsa el creixement poblacional malgrat la baixa taxa de natalitat. No obstant això, l'envelliment de la població es manté com una tendència constant, fet que planteja reptes en àmbits com el mercat laboral i els serveis socials.

1.2.1. L'ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ

Una de les preocupacions principals en l'evolució demogràfica és l'envelliment progressiu de la població. Aquest fenomen es caracteritza per una proporció més baixa de persones en edat activa respecte a la població de més edat, així com per un augment del nombre de persones de 85 anys o més. Aquesta tendència respon principalment a tres factors: l'increment de l'esperança de vida, l'entrada de les ge-

neracions del *baby boom* en edats avançades i el descens de la taxa de natalitat.

Les dades relatives a la proporció de persones de 85 anys o més entre la població resident evidencien clarament aquesta tendència. L'any 2001, aquest grup representava l'11 % de la població major de 65 anys, mentre que el 2024 la proporció ha augmentat fins al 13,55 %, segons les dades del cens anual de població. A més, entre el 2001 i el 2024, la població de 85 anys o més s'ha incrementat en un 96,8 %, que ha passat de 14.129 a 27.808 persones. En el mateix període, el creixement de la població total ha estat del 33,9 %, mentre que el de la població menor de 16 anys s'ha situat en el 26,4 %. Per al 2024, el cens mostra un creixement anual de la població de 85 anys o més del 0,41 %.

Els indicadors demogràfics reflecteixen aquest procés d'envelliment, i per quart any consecutiu el nombre de persones de més de 65 anys supera el de menys de 16 anys. Entre el 2021 i el 2023, l'índex d'envelliment publicat per l'Ibestat (quotient entre la població de 65 anys o més i la població menor de 16 anys) ha passat de 102,97 a 109,62, mentre que el 2024 ha arribat a 113,88. Això significa que per cada 100 menors de 16 anys hi ha gairebé 114 persones majors de 65 anys.

Pel que fa a l'índex de sobreenvelliment o índex de longevitat—que mesura la proporció de persones de 85 anys o més respecte al total de persones de més de 64 anys—, ha passat de 14,16 el 2021 a 13,55 el 2024.

A escala territorial, Menorca és l'illa amb l'índex d'envelliment més elevat, i se si-

tua en 134,45. A Eivissa i Formentera, els valors són de 96,94 i 103,88, respectivament, mentre que a Mallorca l'índex arriba a 114,70. Aquest procés d'envelliment, combinat amb el descens progressiu de la natalitat i l'augment de la longevitat, es reflecteix clarament en la piràmide de població (vegeu el **gràfic III-1.1**).

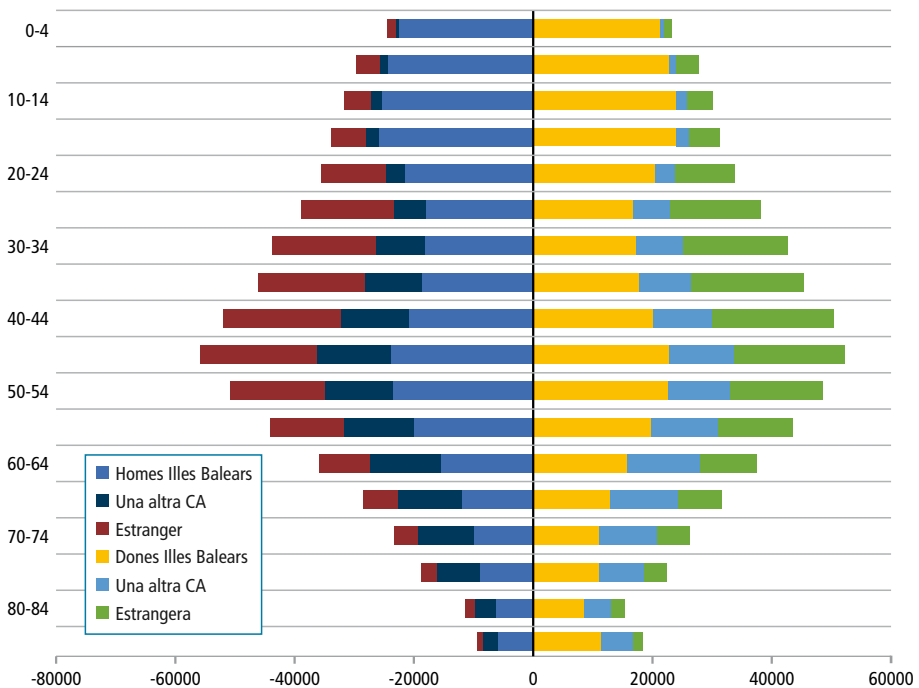
L'estructura de la piràmide de població de les Illes Balears segons el lloc de naixement mostra diferències significatives entre les persones nascudes a les illes i aquelles nascudes fora. La població autòctona pre-

senta un envelliment més accentuat, amb més proporció de persones grans en comparació amb els nascuts a l'estranger. Per contra, la població d'origen forà té una distribució més jove, amb una presència destacada en les franges d'edat activa.

Aquestes diferències responen, d'una banda, a l'atracció que exerceixen les Illes Balears per a la immigració laboral, especialment en sectors com el turisme, i de l'altra. Aquest contrast queda reflectit en la forma de la piràmide: mentre que la població nascuda a les Illes presenta una base més

Gràfic III-1.1.

Piràmide de població segons el lloc de naixement (cens de població a 1 de gener 2023)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Padró.

estreta i una cúspide més àmplia, la població estrangera té una base més àmplia i menys presència en les edats avançades.

Les dades indiquen que l'envelliment de la població continuarà sent un dels principals reptes demogràfics de les Illes Balears en els pròxims anys. La combinació d'una baixa natalitat i una esperança de vida cada cop més alta suggereix que l'índex d'envelliment seguirà augmentant. La immigració ha contribuït a mitigar parcialment aquesta tendència, ja que ha aportat població en edat activa, però no ha estat suficient per revertir el procés.

1.2.2. PRESSIÓ HUMANA I CÀRREGA DEMOGRÀFICA

L'indicador de pressió humana (IPH) és una operació estadística de l'Ibestat que estima el nombre total de persones presents al territori, incloent-hi tant la població resident com els passatgers de ports i aeroports.

El període temporal de referència per a l'obtenció de les dades és el dia natural, tot i que es publiquen dades de síntesi per a períodes anuals i mensuals. Les darreres dades disponibles corresponen al mes de desembre de 2024.

Segons l'Ibestat, el mes amb la població més elevada a les Illes ha estat l'agost, mentre que el gener ha registrat l'afluència de població més baixa. La mitjana mensual de la pressió demogràfica màxima ha estat de 2.018.506 persones, la qual cosa suposa un increment del 63,9 % respecte a la població censal. Per contra, la mitjana mensual mínima ha estat

d'1.226.185 persones, amb un descens del 0,5% en comparació amb la població censal.

L'agost és també el mes de màxima població a cadascuna de les illes, tot i que els nivells de pressió humana varien significativament. A Formentera, la població mitjana mensual ha superat en un 182,8 % la població censal, mentre que a Menorca l'increment ha estat del 117,1 %, i a Eivissa, del 94,1 %. Mallorca, amb un augment del 53,8 %, és l'illa que presenta una pressió humana relativa més baixa en comparació amb la seva població censal (vegeu el [quadre III-1.2](#)).

Les dades de l'IPH posen de manifest l'elevada variabilitat de la població a les Illes Balears al llarg de l'any, amb pics de gran afluència durant els mesos d'estiu a causa del turisme. Aquesta fluctuació té un impacte directe en la gestió dels recursos, els serveis públics i la sostenibilitat del territori.

1.3.

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

1.3.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les Balears presenten, després de Múrcia i Madrid, la taxa de natalitat més elevada entre les comunitats autònomes de l'Estat, amb un 7,16 % (INE, 2023) i uns valors certament inferiors als de 2022 (7,58 %), que continuen la tendència decreixent de la taxa iniciada amb la crisi de 2008. Totes les comunitats autònomes experimenten

QUADRE III-1.2. INDICADOR MENSUAL DE PRESSIÓ HUMANA I TAXA DE CREIXEMENT RESPECTE A LA XIFRA DE POBLACIÓ L'1 DE GENER PER IL·LES. MITJANA MENSUAL, AGOST I DESEMBRE 2024 (MESOS AMB VALOR MÀXIM I MÍNIM AL CONJUNT DE LES IB)						
	Illes Balears		Mallorca		Menorca	
	IPH 2024	% de creixement	IPH 2024	% de creixement	IPH 2024	% de creixement
M08 (mes màxim)	2.018.506	63,9%	1.473.236	53,8%	219.393	117,1%
M01 (mes mínim)	1.226.185	-0,5%	958.651	0,1%	100.333	-0,7%
Cens de població 1 de gener 2024	1.231.768		957.726		101.074	

continua

	Eivissa		Formentera	
	IPH 2024	% de creixement	IPH 2024	% de creixement
M08 (mes màxim)	293.403	81,7%	32.474	182,8%
M01 (mes mínim)	156.203	-3,3%	10.998	-4,2%
Cens de població 1 de gener 2024	161.485		11.483	

Font: elaboració pròpia a partir de dades l'INE i l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (Ibestat).
Nota: IPH 2024, mitjana mensual mes màxim i mes mínim, dada mitjana Illes Balears.

descensos en les taxes de natalitat i situen la mitjana estatal en el 6,61 %.

El 2023 a les Balears es produïren 8.738 naixements, 341 menys que l'exercici anterior, fet que suposa un decrement interanual del 3,76 %, seguint la tendència dels exercicis anteriors. Aquestes xifres són cada cop més enfora dels 12.713 naixements del 2008. Aquesta dinàmica repercutirà, lògicament, en les necessitats de serveis específics destinats a la població més jove (educació, assistència pediàtrica, comerços sectorials...).

Mentrestant, a l'Estat, es registraren 320.656 naixements, 8.595 menys que l'any anterior (-2,61 %), la qual cosa indica una intensificació en la tendència decreixent del fenomen. Cal destacar, però, que mentre els naixements de mares espanyoles cauen un 4,36 % (242.326), els de mares estrangeres (78.330) augmenten un 3,24%. Aquestes xifres s'allunyen molt del

màxim de 519.779 naixements d'aquest segle (2008) i no arriben ni al 50 % dels registrats els anys setanta del segle passat (677.456 naixements el 1976).

Les estimacions provisionals de l'INE per al 2024 xifren en 322.034 els naixements a tot l'Estat i 9.240 naixements per a les Illes Balears i suposarien, de confirmar-se, un cert canvi de tendència respecte als exercicis anteriors, ja que es registrarien xifres positives, tot i que molt feble a escala general. Així, els increments respecte dels valors de 2023 serien d'un 0,4 % per a l'Estat i un més que destacable 5,7 % a les Illes Balears, que presentaria novament un creixement vegetatiu positiu, com també Madrid, Múrcia i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

Els naixements de mares estrangeres a l'arxipèlag augmenten el pes relatiu sobre el conjunt de naixements i suposen una tercera part dels registrats (33,12 %) el

2023 (lbestat), amb una gran variabilitat entre illes, des del percentatge més baix registrat a Menorca, un 23,06 % (143 naixements del total de 620), fins al màxim registrat a Eivissa, un 42,19 % (532 naixements sobre un total de 1.261), passant per Formentera, que s'apropa als percentatges d'Eivissa, amb un 40,28 % (29 de 72), i el 32,28 % de Mallorca (2.190 de 6.785).

Per illes, Mallorca concentra més de tres quartes parts dels naixements totals de l'arxipèlag (77,65 %); seguida d'Eivissa, que augmenta el seu pes, amb un 14,43 % que ja duplica netament la xifra dels naixements registrats a Menorca (7,1 %) i, finalment, la petita illa de Formentera registrarà només 72 naixements, amb un pes percentual que no arriba a un 1 % (0,82 %).

Les baixes xifres de naixements són conseqüència, a més del descens del contingent de dones en edat fèrtil, del retard en l'edat de tenir el primer fill i descens en el nombre mitjà de fills per dona.

Les dades estadístiques europees (Eurostat, EU-27, 2023) situen l'Estat espanyol, amb una mitjana d'1,12 fills/dona, en la segona posició després de Malta (1,06), quant a la xifra més baixa de fills dels països de la Unió Europea (mitjana d'1,38 fills/dona). Bulgària i França ocupen les primeres posicions, amb 1,81 i 1,66 fills/dona, respectivament. També a Europa baixen els naixements. El 2023 ha registrat el descens interanual més gran des del 1961 i els 3,67 milions de naixements suposen un 50 % dels naixements que es registraven a mitjans de la dècada dels seixanta del segle XX.

L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys als països de l'entorn europeu. Les espanyoles (Eurostat, 2023), amb 31,5 anys de mitjana, són les dones que més retarden la primera maternitat, després de les italianes i les irlandeses (31,8 i 31,6 anys, respectivament), mentre que la mitjana de l'Europa dels 27 se situa en els 29,8 i són també les espanyoles les que menys s'animen a repetir la maternitat, tal com demostren els 32,6 anys de mitjana de maternitat total, la segona més alta, després dels 32,8 anys de les irlandeses, enfront d'una mitjana europea de 31,2.

Les dades, tant de les Illes Balears com de l'Estat espanyol (INE, 2023), mostren clarament el retard en la maternitat: 32,56 anys de mitjana (el 2016 se superà per primer cop la mitjana de 32 anys), i 32,54 anys en el cas de les Balears (vegeu el [quadre III-1.3](#)).

El retard en el naixement del primer fill mostra una tendència evident a l'Estat espanyol i a les Balears. S'ha passat dels prop dels 25 anys de finals dels setanta a superar els 31 anys el 2021, amb una incidència evident sobre la fecunditat total de les dones, que de cada cop s'allunya més de la taxa de reemplaçament (2,1 fills/dona), que no es registra d'ençà de l'inici dels anys vuitanta. El 2023 el nombre mitjà de fills per dona a les Balears és d'1,05 i se situa com la cinquena comunitat autònoma amb la taxa més baixa, mentre que l'Estat espanyol presenta una mitjana i d'1,12. Les Canàries (0,84), Astúries (0,94), Cantàbria (0,97) i Galícia (0,99) presenten les taxes més baixes i ja no arriben ni a un fill per dona (menys del 50 % de la taxa de reemplaçament), mentre les més elevades es registren a Múrcia (1,36) i Andalusia (1,20).

Quadre III-1.3. Edat mitjana de maternitat (total i primer fill) i fills per dona. Espanya i Illes Balears (1980-2023)						
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
	Edat mitjana - Total		Edat mitjana - Primer fill		Fills/dona	
1980	28,20	27,64	25,06	24,88	2,21	2,19
1985	28,46	28,15	25,79	26,01	1,64	1,83
1990	28,86	28,48	26,81	26,65	1,36	1,62
1995	29,98	29,78	28,41	28,24	1,16	1,25
2000	30,74	30,28	29,09	28,45	1,21	1,37
2005	30,92	30,41	29,34	28,53	1,33	1,35
2010	31,20	30,78	29,82	29,24	1,37	1,35
2015	31,90	31,63	30,69	30,25	1,33	1,26
2016	32,00	31,58	30,79	30,25	1,33	1,28
2017	32,08	31,71	30,89	30,33	1,31	1,25
2018	32,19	31,88	31,01	30,69	1,26	1,25
2019	32,23	31,80	31,08	30,59	1,23	1,18
2020	32,31	31,91	31,19	30,61	1,18	1,15
2021	32,59	32,40	31,54	31,31	1,18	1,16
2022	32,61	32,50	31,57	31,46	1,16	1,11
2023	32,59	32,34	31,50	31,19	1,12	1,05

Font: indicadors demogràfics bàsics, INE.

A inicis del mil·lenni les dones estrangeres presentaven comportaments clarament més pronatalistes, però actualment podem parlar de convergència entorn del model general poc natalista. Tot i això, la importància dels naixements de mares estrangeres a les Illes és fonamental i suposen una tercera part dels naixements de les Balears i un pes percentual més elevat, tot i un lleuger descens en valors absoluts, respecte a l'exercici anterior (2.894, 33,12 % del 2023). Mentre les mares espanyoles han tingut 277 fills menys que el 2022, les dones estrangeres han tingut 64 fills menys (vegeu el [quadre III-1.4](#)).

Per nacionalitat de les mares, destaquen tres contingents (lbestat, 2023): Europa (876, 30,27 % de naixements de mares estrangeres), Àfrica (801, 27,68 %) i Amèrica

del Sud, que, a més, és l'únic que ha crescut —i de manera significativa— respecte del 2022, i se situa en primera posició, com a col·lectiu amb més aportació de naixements de mares estrangeres, amb unes xifres gairebé coincidents amb les mares europees (877, 30,30 %). Quant al país de nacionalitat de les mares, destaquen les dones marroquines (649 naixements); les dones de Colòmbia (318) i Paraguai (144), d'Amèrica del Sud, i les dones d'Itàlia (177), Romania (127) i Alemanya (103) del continent Europeu.

L'estudi de l'estat civil mostra un augment gairebé exponencial dels fills de mares no casades, d'acord amb la pèrdua progressiva del valor social atorgat al matrimoni, sigui civil o religiós. El 1975 només el 2,89 % dels naixements a les Balears eren ex-

Quadre III-1.4. Evolució dels naixements a les Illes Balears per principals àrees de nacionalitat de la mare i pes percentual sobre el total (2007-2023)							
	Total	Espanya	% Espanya/total	Estrangera	% estranger/ total	Europa	% Europa/total
2007	11.918	8.553	71,77	3.365	28,23	1.013	8,50
2008	12.713	8.676	68,25	4.037	31,75	1.180	9,28
2009	12.044	8.104	67,29	3.940	32,71	1.104	9,17
2010	11.967	8.254	68,97	3.713	31,03	1.088	9,09
2011	11.265	7.991	70,94	3.274	29,06	985	8,74
2012	11.002	7.775	70,67	3.227	29,33	1.065	9,68
2013	10.532	7.505	71,26	3.027	28,74	1.007	9,56
2014	10.673	7.902	74,04	2.771	25,96	929	8,70
2015	10.597	7.784	73,45	2.813	26,55	1.040	9,81
2016	10.616	7.671	72,26	2.945	27,74	1.123	10,58
2017	10.288	7.326	71,21	2.962	28,79	1.072	10,42
2018	10.285	7.216	70,16	3.069	29,84	1.131	11,00
2019	9.681	6.517	67,32	3.164	32,68	1.136	11,73
2020	9.455	6.436	68,07	3.018	31,92	1.007	10,65
2021	9.520	6.637	69,72	2.883	30,28	1.033	10,85
2022	9.079	6.121	67,42	2.958	32,58	1.022	11,26
2023	8.738	5.844	66,88	2.894	33,12	876	10,03

continua

	% Europa/ estrangers	Àfrica	% Àfrica/total	% Àfrica/ estrangers	Amèrica del Sud	% Amèrica del Sud/total	% Amèrica del Sud/estrangers
2007	30,10	944	7,92	28,05	1.196	10,04	35,54
2008	29,23	1.228	9,66	30,42	1.350	10,62	33,44
2009	28,02	1.324	10,99	33,60	1.213	10,07	30,79
2010	29,30	1.347	11,26	36,28	962	8,04	25,91
2011	30,09	1.132	10,05	34,58	832	7,39	25,41
2012	33,00	1.118	10,16	34,65	730	6,64	22,62
2013	33,27	1.074	10,20	35,48	650	6,17	21,47
2014	33,53	973	9,12	35,11	582	5,45	21,00
2015	36,97	964	9,10	34,27	550	5,19	19,55
2016	38,13	1.009	9,50	34,26	545	5,13	18,51
2017	36,19	1.013	9,85	34,20	528	5,13	17,83
2018	36,85	985	9,58	32,10	621	6,04	20,23
2019	35,90	1.013	10,46	32,02	659	6,81	20,83
2020	33,37	974	10,30	32,27	667	7,05	22,10
2021	35,83	888	9,33	30,80	635	6,67	22,03
2022	34,55	879	9,68	29,72	718	7,91	24,27
2023	30,27	801	9,17	27,68	877	10,04	30,30

Font: naixements (sèries), Institut d'Estadística de les Illes Balears.

tramatrimonials; l'any 2000, més del 25 %, i el 2018 se superà per primer cop el 50 %. Les dades de 2023 se situen en el 53,11 % amb 4.641 mares no casades de les 8.738 mares totals.

1.3.1.1. Interrupcions voluntàries de l'embaràs

El 2023 es registraren a l'Estat espanyol 103.097 interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE), la qual cosa suposa un creixement interanual de prop del 5 % (98.316 IVE, 2022) i la taxa se situa en 12,22 ‰ de dones. Aquests valors són els segons més alts des de 2013 (108.690) i sembla que indiquen una certa tendència creixent, ja detectada el 2022. Tots els grups considerats experimenten el 2023 un increment en les taxes d'IVE, particularment en aquells grups en què les taxes i els valors absoluts són més elevats: el grup de 20-24 anys (23.768 IVE i 20,28 ‰) i el grup de 25-29 anys (22.608 IVE, 18,22 ‰). També hi ha un creixement significatiu, però menor, en el grup de dones de 19 anys i menys (passa del 8,54 ‰ de 2022 al 9,14 ‰ de 2023), mentre que la resta, tot i créixer, presenta uns valors molt similars. Fins i tot, el grup de dones de menys de 15 anys ha participat en l'augment general de les IVE, que ha passat de les 306 de 2022 a les 315 de 2023, amb un increment proper al 3 %.

D'ençà de la implantació de la Llei orgànica 2/2010, han crescut el centres notificadors d'IVE a l'Estat fins als 230 registrats el 2023 (8 més que el 2022), dels quals deu (set centres públics i tres de privats) es localitzen a les Balears, amb la qual cosa es manté la situació a les Illes respecte als exercicis anteriors.

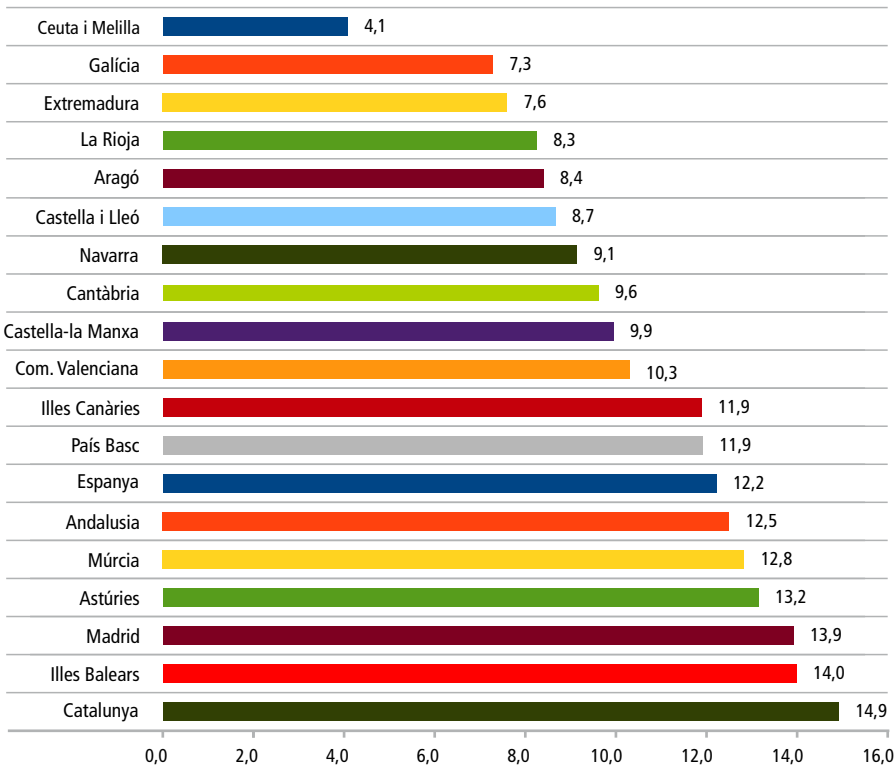
La Llei orgànica 2/2010 ha significat un increment de les interrupcions voluntàries de l'embaràs practicades en centres públics des del 2 % de les IVE total practicades a l'inici fins al 18,55 % de 2023 (7,95 % en centres hospitalaris i 10,60 % en extrahospitalaris). Aquesta xifra suposa un increment d'1,53 punts percentuals, atès que el 2022 era del 17,02 %. Tot i això, una gran majoria d'IVE (81,45 %) es duen a terme en centres privats, majoritàriament de tipus extrahospitalari (73,03 %).

Aquest canvi ha estat especialment significatiu al nostre arxipèlag, on majoritàriament les IVE s'han dut a terme en centres de titularitat pública (el 63,5 % de les 3.237 IVE de 2023), la pràctica totalitat dels quals en centres hospitalaris (només s'han registrat dos casos d'IVE pública en un centre extrahospitalari). Aquest percentatge és superior al de 2002, en què fou del 60,7 %. Pel que fa a la privada, la situació s'inverteix. La pràctica totalitat de les 1.182 interrupcions voluntàries de l'embaràs fetes en centres privats s'han fet en entorns extrahospitalaris (99,9 %) (només 1 IVE en centres privats s'ha dut a terme en un hospital).

Les taxes d'IVE a les Balears (13,99 ‰) se situen el 2023 com les segones més elevades de l'Estat espanyol, després de Catalunya (14,92 ‰), i són les més elevades d'ençà del 2011 en què arribaren al 15 ‰ (vegeu el [gràfic III-1.2](#)).

Per nacionalitats, les dones que majoritàriament interromperen voluntàriament l'embaràs el 2023 a les Balears foren les europees (2.150, dues tercers parts del total), entre les quals les espanyoles són el col·lectiu més important (1.777, 54,9

Gràfic III-1.2.
Taxa d'interrupció voluntària de l'embaràs per CA de residència. 2023

Font: interrupció voluntària de l'embaràs, Ministeri de Sanitat.

% del total), però amb un marcat descens respecte de les 1.948 IVE de 2022. El 27,9 % de les IVE registrades a l'arxipèlag balear foren a dones americanes, principalment d'Amèrica del Sud, que ja suposen gairebé una de cada quatre IVE practicades a l'arxipèlag (747 i 23,1 % el 2023), amb un importantíssim creixement respecte al 2022 (548 IVE, 17,8 %). El percentatge restant es distribuïria entre dones africanes, 108 IVE (63 de l'Àfrica del nord i la resta de l'Àfrica subsahariana) i Àsia, amb 69 IVE.

L'any 2023, el motiu principal per interrompre l'embaràs a les Balears, com també a la resta de l'Estat, ha estat la sol·licitud de la dona (3.137), la qual cosa suposa el 96,9 % de les IVE practicades, un percentatge idèntic del registrat el 2022. La resta de causes codificades, ordenades de més a menys són el risc de greus anomalies en el fetus (52), que ha crescut de manera considerable respecte dels 33 declarats el 2022; anomalies fetals incompatibles amb la vida o malaltia greu i incurable (27 el 2023 i 38 el 2022), i risc greu per a la vida

o la salut de l'embarassada (21 el 2023 i 25 el 2022).

El 2023 les IVE a les Balears s'han fet majoritàriament al principi de l'embaràs. Prop del 82,7 % (81,3 %, 2022) s'han dut a terme amb vuit setmanes o menys de gestació, i el 97,7 %, dins el termini lliure de les 14 setmanes.

El 2023 el 75 % de les interrupcions voluntàries de l'embaràs a les Balears es practica a dones que no havien avortat amb anterioritat i menys del 6 % es feren a dones a qui ja s'havien practicat dues o més IVE. Tot i que percentualment té molt poca rellevància, hi ha 21 casos en què les dones que decidiren interrompre voluntàriament l'embaràs el 2023 s'havien sotmès a 4 o més IVE amb anterioritat.

1.3.2. LA NUPCIALITAT

1.2.2.1. Matrimonis entre cònjuges de diferent sexe

El 2023 se celebraren 5.150 matrimonis entre cònjuges de distint sexe, 111 més que el 2022, que amb 5.039 matrimonis constituïa el rècord de la sèrie considerada. La xifra de matrimonis de 2023 és la més elevada de les registrades en els darrers 50 anys i continua la tendència detectada en el període postpandèmic de la COVID-19 d'un augment molt significatiu dels matrimonis.

En el conjunt estatal la situació és distinta. Els 165.658 matrimonis entre cònjuges de distint sexe suposen un descens de 7.213 matrimonis respecte del 2022 i podem interpretar-la com un retorn a la normali-

tat matrimonial postcovid, que provocà un descens del 50 % en els matrimonis del 2020 i una recuperació posterior que determinà un màxim de 172.871 matrimonis el 2022, la xifra més alta d'ençà del 2009. Cal tenir present, però, que aquest descens és conseqüència del descens dels matrimonis entre persones de nacionalitat espanyola (137.604, -5,78 %), mentre que augmenten entre els que un dels seus membres és estranger (28.755, 5,28 %) o entre ambdós membres estrangers (6.071, 5,49 %).

La taxa bruta de matrimonialitat de 2023 a les Illes Balears fou del 4,43 ‰, la més alta de totes les comunitats autònomes de l'Estat, amb una mitjana estatal del 3,55 ‰. Mentre que a les Illes Balears continua creixent, per al conjunt de l'Estat suposa un descens respecte al 2022, en què es registraren unes taxes del 4,39 ‰ a les Illes i 3,74 ‰ a l'Estat.

Pel que fa a la manera de celebració, la nupcialitat entre cònjuges de distint sexe a les Balears es caracteritza pel rapidíssim descens en la proporció de matrimonis catòlics. Així, mentre el 2000 aquests matrimonis eren encara majoritaris, amb el 66 % de total, el 2005 suposaren el 45 %; el 2010, només un 27 %, i en els darrers exercicis se situen entorn del 10 %. Així, si un 11,43 % dels matrimonis heterosexuels de l'illa se celebraren pel ritu catòlic el 2022, aquest percentatge ha baixat el 2023 fins al 9,55 %. Avui dia, les persones heterosexuels es casen principalment en cerimònies civils o altres religions distintes a la catòlica en una proporció que ja supera les 9 de cada 10.

Una altra característica de la matrimonialitat és el retard en l'edat a l'hora de

contraure matrimoni que s'explicaria per múltiples causes (períodes de formació més llargs, inestabilitat laboral, preu de l'habitatge, nous models de relacions personals...). D'ençà del 1976, l'edat del matrimoni s'ha retardat més de deu anys en el cas dels homes i més d'onze en el de les dones.

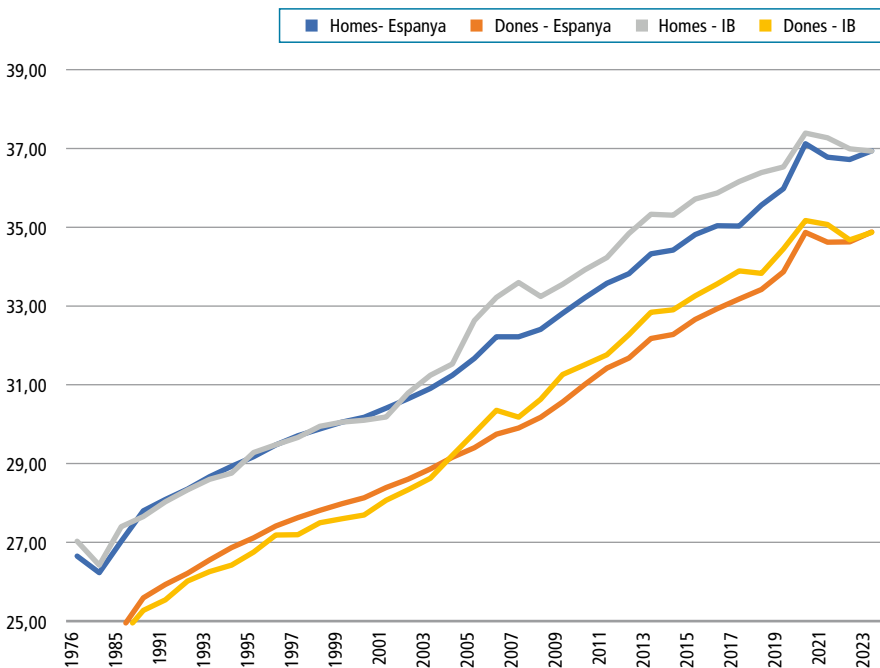
Les dades del 2023 situen l'edat mitjana del primer matrimoni dels homes en els 37 anys (36,93) i uns dos anys menys en el cas de les dones (34,87); aquestes xifres són gairebé coincidents amb les mitjanes estatals (36,94 i 34,88, respectivament).

Aquest endarreriment incideix sobre la natalitat i la fecunditat total (vegeu el [gràfic III-1.3](#)).

Els homes generalment es casen amb dones entre dos i tres anys més joves de mitjana. Aquesta bretxa per sexe s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada tant en el conjunt de l'Estat com a les Balears.

Així mateix, la importància dels fluxos immigratoris determina que s'hagin incrementat significament en les darreres dècades els matrimonis celebrats a les

Gràfic III-1.3.
Evolució de l'edat mitjana al primer matrimoni a Espanya i a les Illes Balears per sexe (1976-2022)

Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics. Indicadors de primonupcialitat.

Balears en què algun dels membres tenen nacionalitat estrangera. El 2023, s'han celebrat 5.150 matrimonis entre cònjuges de diferent sexe, dels quals el 63,5 % eren parelles de contraents amb nacionalitat espanyola; el 27,86 % eren parelles en què un dels membres tenia nacionalitat estrangera (1.435 matrimonis) i, finalment, prop del 9 % eren parelles en què tots dos contraents eren estrangers (445) i, d'aquests, un de cada dos el 2023 (54 %) es dué a terme entre persones de la mateixa nacionalitat (245 matrimonis) (vegeu el **quadre III-1.5**). Respecte a l'exercici anterior, cal dir que s'ha produït un descens de prop del 3 % dels matrimonis entre espanyols i de poc més de l'1 % dels matrimonis entre cònjuges de nacionalitats estrangeres, que han estat compensats per l'increment destacable dels matrimonis entre home espanyol i dona estrangera, que ha crescut gairebé el 9 % i, sobretot, pels matrimonis entre dona espanyola i home estranger, que han crescut un 30 %.

Pel que fa als matrimonis entre persones espanyoles i estrangeres, cal indicar que són més freqüents entre un espanyol i una estrangera que a la inversa, tot i el fort increment de matrimonis entre dones espanyoles i homes estrangers detectat el 2023. El 2023 es registraren a les Balears 825 matrimonis entre un espanyol i una estrangera (757, el 2022), l'àrea de nacionalitat principal de les quals fou Amèrica de Sud (458 matrimonis, el 55,6 % dels matrimonis entre espanyol i estrangera) i Europa (239 matrimonis i el 29 %). Els matrimonis entre una espanyola i un estranger foren 610 (468, el 2022), i destaca la procedència sud-americana (307, el 50,33 % dels matrimonis entre espanyola i un estranger), d'Europa (184, el 30,17 %) i de l'Àfrica (76, el 12,46 %).

1.3.2.2. Matrimonis entre cònjuges del mateix sexe

La Llei 13/2005, d'1 de juliol, modificà el Codi civil i va conferir el dret de casar-se a Espanya a qualsevol parella independentment del sexe dels membres.

El 2023, com també ha succeït en els matrimonis heterosexuals, ha registrat un increment interanual important. Tant és així que si l'any passat els 223 enllaços entre parelles del mateix sexe constituïen el rècord de la sèrie, aquesta xifra ha estat superada el 2023 amb 262 enllaços, gairebé un 17,5 % més. Aquesta xifra tan destacable és conseqüència dels nous rècords de matrimonis entre dones, principalment, i entre homes registrats. Els 145 matrimonis entre dones, amb un increment proper al 22 % sobre l'exercici anterior, que ja havia estat un rècord històric, i els 117 matrimonis entre homes, amb un increment del 12,5 % sobre l'any anterior, es constitueixen com les xifres més elevades de tota la sèrie històrica en ambdues categories (vegeu el **quadre III-1.6**). A diferència dels primers anys després de l'aprovació dels matrimonis del mateix sexe en què els matrimonis entre homes eren majoritaris, la situació s'ha invertit, particularment des del 2021, any en què s'inicià el retorn a la normalitat postpandèmica. A totes les Illes s'han celebrat molts més matrimonis entre dones que entre els homes i, en el cas de Menorca, aquesta proporció ha superat el 2/1.

Pel que fa a la situació per illes, el 2023 el 80,15 % dels enllaços entre persones del mateix sexe se celebraren a l'illa de Mallorca, un 11,07 % a les Pitiüses i prop del 9 % restant a l'illa de Menorca. El 2023

QUADRE III-1.5. MATRIMONIS AMB CÒNJUGES DE DIFERENT SEXE SEGONS LA COMPOSICIÓ DE LES NACIONALITATS DELS CONTRAENTS A LES ILLES BALEARS (1986-2023)						
	1986	1991	1996	2001	2006	2011
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.260	3.950
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	2.990	2.712
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	568	512
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	337	403
Ambdós estrangers	39	53	63	153	365	323
Mateixa nacionalitat estrangera	29	37	30	82	193	145

continua

	2016	2019	2020	2021	2022	2023
Total	4.593	4.880	2.847	4.166	5.039	5.150
Ambdós espanyols	3.439	3.376	1.929	2.922	3.363	3.270
Espòs espanyol i esposa estrangera	505	650	412	552	757	825
Esposa espanyola i espòs estranger	377	461	270	392	468	610
Ambdós estrangers	272	393	244	300	451	445
Mateixa nacionalitat estrangera	128	147	84	151	245	214

Font: matrimonis (sèries), lbestat.

QUADRE III-1.6. MATRIMONIS ENTRE CÒNJUGES DEL MATEIX SEXE A LES ILLES BALEARS (2006-2022)								
	Illes Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa i Formentera	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
2006	95	53	77	37	4	8	14	8
2007	87	42	73	36	2	2	12	4
2008	56	36	43	25	5	4	8	7
2009	86	38	72	25	1	4	13	9
2010	71	42	56	36	5	2	10	4
2011	82	43	61	37	5	0	16	6
2012	56	50	44	40	2	4	10	6
2013	75	54	55	41	4	7	16	6
2014	63	60	50	49	3	3	10	8
2015	72	66	59	55	1	8	12	3
2016	78	80	64	66	2	4	12	10
2017	84	96	70	73	4	15	10	8
2018	110	84	89	67	4	4	17	13
2019	114	88	90	72	5	6	19	10
2020	57	56	49	42	3	6	5	8
2021	83	114	60	90	7	7	16	17
2022	104	119	88	94	3	8	13	17
2023	117	145	98	112	7	16	12	17

Font: lbestat (2024), matrimonis.

se celebraren molts més matrimonis entre dones (145) que entre homes (117). Aquesta situació, de fet, s'ha produït a totes les illes. Així, la distribució per illes de matrimonis entre dones (MD) i homes (MH) ha estat la següent: Mallorca (112 MD / 98 MH), en què ambdues xifres són rècords de les sèries; a les Pitiüses (17 MD / 12 MH), que són les úniques en què no només les xifres no creixen, sinó que hi ha hagut un matrimoni menys d'homes respecte al 2022, i Menorca (16 MD / 7 MH), en què la xifra de matrimonis entre dones significa un nou rècord de la sèrie a l'illa, ja que duplica els del 2022, i en què la xifra de matrimonis entre homes iguala, al seu torn, el seu màxim històric.

1.3.2.3. Divorcis, separacions i nul·litats

Les xifres de dissolucions matrimonials de 2023 han baixat un 5,3 % respecte del 2022, tot continuant la tendència decreixent respecte dels màxims assolits a mitjans dels 2000. Aquesta davallada es va iniciar amb l'aplicació de la Llei 5/2005, de 8 de juliol, que facilitava el divorci, en suprimir la necessitat de separació prèvia anterior, de fet o judicial i, a més, sense haver d'al·legar cap motivació concreta. Les dades de 2023 assoleixen uns valors gairebé coincidents amb el mínim recent de 2020, que fou marcat per la pandèmia i en què s'assoliren 80.015 dissolucions.

El 2023 es registraren 80.065 dissolucions a l'Estat espanyol (4.486 menys que el 2022) i 2.201 a les Balears (118 menys que el 2022) (vegeu el [quadre III-1.7](#)).

Les 2.201 dissolucions matrimonials registrades el 2023 a les Balears es distribueixen

entre 2.126 divorcis (96,59 %), 109 menys que el 2022, i 74 separacions (3,36 %), 10 menys que el 2022. Les dades de nul·litat no es troben disponibles per a l'exercici 2023, tot i que entre 2019 i 2022 no se'n registrà cap a les Illes.

Les Balears (1,80 %) presenten la tercera taxa més elevada per comunitat autònoma de dissolució matrimonial, després de la Comunitat Valenciana (1,94 %) i les Illes Canàries (1,90 %), mentre que la mitjana estatal se situa en l'1,66 % (2023).

1.3.3. LA MORTALITAT

En aquest apartat s'exposen breument les dades sobre defuncions, així com les taxes brutes i estandarditzades de mortalitat i d'anys potencials de vida perduts (APVP). Les darreres dades disponibles i publicades per l'Ibestat i l'INE corresponen a l'any 2023, excepte en el cas dels indicadors de l'Ibestat, en què, pels canvis metodològics en les dades de població, les darreres dades disponibles són les de l'any 2021. En aquest apartat, es mencionen només les dades relatives a l'any 2023.

Com en memòries anteriors, es recullen les taxes estandarditzades de mortalitat, ja que permeten una millor comparació territorial que les taxes brutes. Per a més informació, es pot consultar la metodologia de l'Estadística de defuncions segons la causa de mort de l'INE.⁴

4. Per a més informació, podeu consultar el document *Metodología Estadística de Defunciones según la Causa de Muerte* (Dic 2024) Data de captura: 30 de març de 2025.

QUADRE III-1.7. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI A ESPANYA I LES ILLES BALEARS (2007-2022)

	Espanya				Illes Balears			
	Total	Nul·litat	Separació	Divorci	Total	Nul·litat	Separació	Divorci
2007	137.510	150	11.583	125.777	3.774	10	273	3.491
2008	118.939	142	8.761	110.036	3.087	3	198	2.886
2009	106.166	127	7.680	98.359	2.784	4	184	2.596
2010	110.321	140	7.248	102.933	2.853	2	162	2.689
2011	110.651	132	6.915	103.604	2.907	1	136	2.770
2012	110.764	133	6.369	104.262	2.851	0	151	2.699
2013	100.437	110	4.900	95.427	2.500	3	107	2.389
2014	105.893	113	5.034	100.746	2.510	2	117	2.391
2015	101.357	144	4.652	96.562	2.503	2	78	2.423
2016	101.294	117	4.353	96.824	2.539	2	154	2.383
2017	102.341	100	4.280	97.960	2.694	0	146	2.548
2018	99.444	92	4.098	95.254	2.596	4	94	2.498
2019	95.320	75	3.599	91.645	2.523	0	76	2.447
2020	80.015	40	2.775	77.200	2.248	0	99	2.149
2021	90.582	57	3.674	86.851	2.401	0	92	2.309
2022	84.551	39	3.210	81.302	2.319	0	84	2.235
2023	80.065	..	3.380	76.685	2.201	..	74	2.126

Font: INE (2025), Estadística de nul·litats, separacions i divorcis.
..Dada no disponible

L'any 2023 es varen produir un total de 8.639 defuncions de persones residents a les Illes Balears, fet que representa el 2 % del total nacional. La taxa estandarditzada de mortalitat a les Balears se situà en un 7,91 ‰, mentre que, en el conjunt de l'Estat, aquesta taxa fou del 7,79 ‰.

La comparativa amb les altres comunitats autònomes (sense incloure Ceuta i Melilla) mostra que Madrid va registrar la taxa més baixa (6,47 ‰), mentre que la més elevada, amb un 8,83 ‰, es va registrar a Andalusia. Les causes de mort amb les taxes estandarditzades més altes van continuar sent les malalties del sistema circulatori, els tumors i les patologies associades a problemes respiratoris (vegeu el quadre III-1.8).

Pel que fa al nombre mitjà d'anys potencials de vida perduts (APVP), va ser

de 13,97 anys per als homes i de 12,99 per a les dones. En tot cas, el valor de l'indicador fou significativament superior en el cas de morts per causes externes (28,26 anys per als dos sexes). La taxa estandarditzada d'APVP indica que la principal causa de mort prematura en el conjunt de la població va ser el càncer (1.885,7 per 100.000 habitants). Quant a les causes externes de mortalitat, la taxa es va situar en 610,5. Per al total de defuncions, la taxa —inferior a la nacional— es va situar en 4.429,03 per 100.000 habitants (vegeu el quadre III-1.9).

L'indicador d'APVP, en comparació amb l'any 2022, va disminuir lleugerament (13,53). No obstant això, des d'una perspectiva temporal més àmplia, s'observa una tendència a la baixa. Així, l'any 2010 el valor de l'indicador era de 15,26, el 2015 de 14,57 i el 2020 de 13,99. Aques-

QUADRE III-1.8. EVOLUCIÓ DE LES TAXES ESTANDARDITZADES DE DEFUNCIÓ A ESPANYA I LES ILLES BALEARS (2001, 2008, 2022, 2023)				
	2001		2008	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	8,53	8,73	7,47	7,40
Malalties del sistema circulatori	2,92	2,97	2,31	2,37
Tumors	2,35	2,38	2,12	2,10
Malalties del sistema respiratori	0,88	0,86	0,83	0,68

continua

	2022		2023	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	8,45	8,75	7,79	7,91
Malalties del sistema circulatori	2,16	2,26	2,02	2,04
Tumors	2,21	2,27	2,18	2,26
Malalties del sistema respiratori	0,77	0,74	0,82	0,72

Font: INE, defuncions 2023.
Nota: taxa tant per mil.

ta reducció es reflecteix en pràcticament totes les causes de mort, especialment en les malalties de la sang i òrgans hemato-poètics, la salut mental i les causes externes de mortalitat.

Amb un índex de sobremortalitat masculina d'1,1, els homes continuaren presentant una taxa de mortalitat més alta. Tanmateix, cal destacar que en alguns grups d'edat la sobremortalitat masculina presenta valors més elevats, com en el grup de 15 a 20 anys (2,6) i, sobretot, en el de 30 a 39 anys (3,6).

Per grups d'edat, i com és previsible, la xifra de defuncions es concentra principalment en les edats més avançades. El 42,6 % (3.677) de les defuncions es va produir en persones de més de 85 anys, de les quals 6 de cada 10 eren dones, a causa

de la major longevitat femenina (vegeu el quadre III-10).

El nombre total de defuncions fou lleugerament inferior al de naixements, fet que va donar com a resultat un creixement vegetatiu del 0,08 %. A Espanya, el balanç va ser negatiu (-1,54) (vegeu el gràfic III-1.4).

Les dades de mortalitat de l'any 2023 a les Illes Balears mostren una situació similar a la dels darrers anys, una sobremortalitat masculina més accentuada en determinats grups d'edat i una tendència a la baixa en els anys potencials de vida perduts. Tot i que la taxa estandarditzada de mortalitat de l'arxipèlag és lleugerament superior a la mitjana estatal, es manté dins d'uns marges estables. Destaca la importància del càncer com a principal causa de mort prematura i la concentració de defuncions

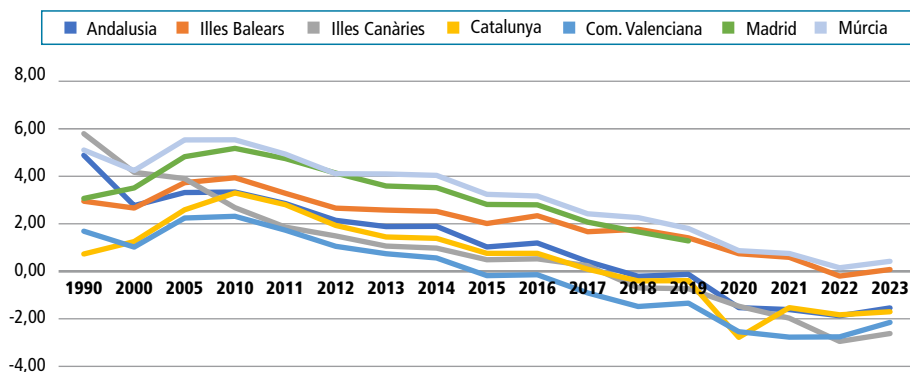
QUADRE III-1.9. TAXES ESTANDARDITZADES D'APVP TOTAL, TUMORS I PER CAUSES EXTERNES A ESPANYA I LES ILLES BALEARS (2023)						
	Ambdós sexes		Homes		Dones	
Espanya / Illes Balears	Taxa estandarditzada d'APVP	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP	Nombre mitjà d'APVP
Espanya						
Totes les causes	4.725,20	13,29	6.391,49	13,54	3.155,06	12,82
Tumors	1.909,46	13,01	2.338,19	12,38	1.522,39	14,02
Causes externes de mortalitat	629,73	26,16	964,07	26,96	295,16	23,85
Illes Balears						
Totes les causes	4.429,03	13,61	5.914,03	13,97	2.997,47	12,99
Tumors	1.885,70	13,24	2.311,32	12,85	1.490,69	13,84
Causes externes de mortalitat	610,5	28,26	914,75	29,52	299,75	24,89

Font: INE, defuncions segons la causa de mort 2023.
Nota: APVP, anys potencials de vida perduts. Taxa en tant per 100.000.

QUADRE III-1.10. DEFUNCIONS A LES ILLES BALEARS SEGONS EL GRUPS D'EDAT I EL GÈNERE (2023)						
	Total	Homes	Dones	Sobremortalitat dels homes	Distribució per grups d'edat	Percentatge de dones
Totes les edats	8.639	4.480	4.159	1,1	100,0%	48,1%
Menors d'1 any	19	6	13	0,5	0,2%	68,4%
De 1 a 14 anys	9	5	4	1,3	0,1%	44,4%
De 15 a 29 anys	51	37	14	2,6	0,6%	27,5%
De 30 a 39 anys	74	58	16	3,6	0,9%	21,6%
De 40 a 44 anys	73	42	31	1,4	0,8%	42,5%
De 45 a 49 anys	124	84	40	2,1	1,4%	32,3%
De 50 a 54 anys	204	132	72	1,8	2,4%	35,3%
De 55 a 59 anys	360	233	127	1,8	4,2%	35,3%
De 60 a 64 anys	439	287	152	1,9	5,1%	34,6%
De 65 a 69 anys	594	383	211	1,8	6,9%	35,5%
De 70 a 74 anys	733	479	254	1,9	8,5%	34,7%
De 75 a 79 anys	1.050	637	413	1,5	12,2%	39,3%
De 80 a 84 anys	1.232	687	545	1,3	14,3%	44,2%
De 85 a 89 anys	1.529	665	864	0,8	17,7%	56,5%
De 90 a 94 anys	1.416	546	870	0,6	16,4%	61,4%
De 95 anys i més	732	199	533	0,4	8,5%	72,8%

Font: INE, defuncions segons la causa de mort 2023.

Gràfic III-1.4.

Taxes de creixement vegetatiu per 1.000 (1990-2010 decennal / 2011-2023 anual)

Font: INE (2025), Indicadors demogràfics

Nota: les dades anteriors a 2022 són les publicades en memòries anteriors tot i que l'INE ha actualitzat les dades dels anys 2012 a 2022 d'acord amb les dades de població dels nous censos de població

en les edats més avançades, especialment entre les dones.

1.3.4. LA IMMIGRACIÓ

Un dels components demogràfics més importants en l'estructura i la dinàmica de les poblacions actuals són els moviments migratoris, ja que constitueixen un dels elements de l'equació compensadora que determina la grandària d'una població.

La importància de la immigració es fa palesa en l'estructura de la població segons les variables de nacionalitat i lloc de naixement. Així, tal com s'ha indicat a l'inici d'aquest capítol, la població resident nascuda fora de la comunitat autònoma (sigui en una altra comunitat espanyola o a l'estranger) representa el 47,9 % de la població censal.

El nombre de persones nascudes a l'estranger és de 340.619, fet que suposa el 27,65 % de la població resident a les Balears. Aquest grup de població ha crescut en un any en 20.913 persones, és a dir, un 6,54 %. Tot i que la taxa de variació anual és un punt percentual inferior a la de 2022, es manté la tendència de creixement de la població nascuda a l'estranger.

Pel que fa a la població amb nacionalitat estrangera, se situa en 260.727 persones (+5,27 %), de les quals 19.852 han nascut a Espanya. La resta han nascut en una àmplia diversitat de països (se'n comptabilitzen més de 90), tot i que els grups més nombrosos provenen del Marroc, Colòmbia i l'Argentina (vegeu el [quadre III-1.11](#)).

Pel que fa al balanç migratori —especialment significatiu en els períodes 2004-2008 i 2016-2019—, es pot afirmar que

QUADRE III-1.11. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA SEGONS EL PAÍS DE NAIXEMENT (2024)		
Total	260.727	100,00 %
Marroc	25.209	9,67 %
Colòmbia	25.208	9,67 %
Argentina	21.322	8,18 %
Alemanya	19.139	7,34 %
Regne Unit	16.607	6,37 %
Itàlia	12.880	4,94 %
Romania	10.017	3,84 %
França	6.131	2,35 %
Paraguai	5.894	2,26 %
Bulgària	5.822	2,23 %
Veneçuela	5.547	2,13 %
Equador	5.151	1,98 %
Brasil	5.017	1,92 %
Xina	4.690	1,80 %
Senegal	4.551	1,75 %
Uruguai	4.255	1,63 %
Perú	4.064	1,56 %
Ucraïna	3.693	1,42 %
Cuba	3.116	1,20 %
Països Baixos	3.049	1,17 %
Polònia	2.972	1,14 %
Bolívia	2.946	1,13 %
Índia	2.587	0,99 %
Rússia	2.359	0,90 %
Pakistan	2.245	0,86 %
Filipines	2.204	0,85 %
Xile	1.870	0,72 %
Suècia	1.752	0,67 %
Nicaragua	1.704	0,65 %
Estats Units	1.692	0,65 %
República Dominicana	1.690	0,65 %
Portugal	1.671	0,64 %
Nigèria	1.667	0,64 %
Argèlia	1.661	0,64 %
Bèlgica	1.295	0,50 %
Suïssa	1.267	0,49 %
Àustria	1.026	0,39 %

continua

República Txeca	849	0,33 %
Mèxic	847	0,32 %
Mali	810	0,31 %
Hondures	796	0,31 %
Hongria	790	0,30 %
Irlanda	788	0,30 %
República Eslovaca	717	0,28 %
Moldàvia	643	0,25 %
Altres països d'Àfrica	559	0,21 %
Sud-àfrica	521	0,20 %
Dinamarca	498	0,19 %
Bangladesh	471	0,18 %
Altres països d'Europa	433	0,17 %
Austràlia	373	0,14 %
Lituània	371	0,14 %
Mauritània	369	0,14 %
Tailàndia	333	0,13 %
Canadà	313	0,12 %
El Salvador	312	0,12 %
Altres països d'Àsia	306	0,12 %
Finlàndia	299	0,11 %
Sèrbia	282	0,11 %
Noruega	269	0,10 %
Ghana	268	0,10 %
Guinea	241	0,09 %
Turquia	236	0,09 %
Grècia	235	0,09 %
Altres països d'Oceania	227	0,09 %
Nepal	223	0,09 %
Geòrgia	216	0,08 %
Belarús	212	0,08 %
Israel	209	0,08 %
Gàmbia	205	0,08 %
Guinea Equatorial	188	0,07 %
Letònia	184	0,07 %
Japó	184	0,07 %
Guatemala	180	0,07 %
Croàcia	177	0,07 %
Iran	159	0,06 %

continua

Albània	144	0,06 %
Armènia	115	0,04 %
Tunis	113	0,04 %
Vietnam	101	0,04 %
Altres països d'Amèrica	99	0,04 %
Estònia	95	0,04 %
Costa Rica	92	0,04 %
Camerun	88	0,03 %
Indonèsia	87	0,03 %
Costa d'Ivori	77	0,03 %
Egipte	76	0,03 %
Panamà	75	0,03 %
Liban	57	0,02 %
Kazakhstan	57	0,02 %
Corea	56	0,02 %
Síria	51	0,02 %
Guinea-Bissau	46	0,02 %
Cap Verd	43	0,02 %
Angola	40	0,02 %
Andorra	36	0,01 %
Iraq	30	0,01 %
Jordània	19	0,01 %
Etiòpia	15	0,01 %

Font: INE, Cens de població 2024.

es mantenen les dinàmiques prepaendèmiques de l'any 2022. Així, mentre que el 2021 el balanç migratori fou de només 2.337 persones, amb un saldo exterior positiu de 3.732 persones i un saldo interior negatiu de -1.395, el 2023 es registra un balanç positiu de 21.362 persones, amb un saldo interior de +2.489 i un saldo exterior de +18.873. No obstant això, en comparació amb l'any 2022, el balanç total és inferior.

Per illes, totes presenten un balanç global positiu, tot i que Eivissa i Formentera mostren balanços interiors negatius de -81

i -13, respectivament. (vegeu el quadre III-1.12).

Les dades reflecteixen el paper fonamental de la immigració en el creixement i la configuració de la població de les Balears. Malgrat una lleugera reducció del balanç migratori en comparació amb l'any anterior, la tendència global continua sent de creixement, especialment en la població nascuda a l'estranger. Aquest fenomen no només impacta en la demografia, sinó que també té implicacions socials, econòmiques i culturals que cal tenir en compte en la planificació de polítiques públiques i serveis.

QUADRE III-1.12. BALANÇ MIGRATORI TOTAL, EXTERIOR (ESTRANGER) I INTERIOR (ENTRE CA). RESULTATS PER ILLES (2022-2023)			
	Balanç total	Balanç exterior	Balanç interior
2022			
Illes Balears	22.676	20.740	1.936
Mallorca	17.633	16.723	910
Menorca	1.965	1.287	678
Eivissa	3.322	2.922	400
Formentera	-244	-192	-52
2023			
Illes Balears	21.362	18.873	2.489
Mallorca	17.208	15.418	1.790
Menorca	2.100	1.307	793
Eivissa	1.974	2.055	-81
Formentera	80	93	-13

Font: INE (2025), Estadística de migracions i canvis de residència (EMCR).

REQUADRE III-1.

DINÀMIQUES MIGRATÒRIES I TRANSFORMACIÓ SOCIAL A LES ILLES BALEARS: UNA LECTURA GEOGRÀFICA I HISTÒRICA CONTEMPORÀNIA

JOANA M. PETRUS BEY
Departament de Geografia

PERE SALAS VIVES
Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Universitat de les Illes Balears

Al llarg del segle XX i fins a les primeres dècades del segle XXI, les Illes Balears han experimentat un increment demogràfic sostingut i progressivament accelerat, que ha passat de 311.649 habitants el 1900 a 1.231.768 l’any 2024,

xifra que suposa gairebé quadruplicar la població resident en un termini de 120 anys. Aquesta evolució ha estat marcada per una combinació de creixement natural i, especialment a partir de la segona meitat del segle XX, per intensos fluxos migratoris, primer nacionals i posteriorment internacionals.

Durant les primeres sis dècades del segle XX, el creixement demogràfic de les Illes Balears va ser relativament moderat. Els increments intercensals oscil·laren entre 12.800 i 42.000 persones, i les taxes relatives respecte a la població mitjana del període es mantingueren generalment per sota del 5 %. Un dels pocs períodes amb una taxa més elevada fou el comprès entre 1930 i 1940, amb un 10,86 %, tot i coincidir amb els anys de la Guerra Civil. Això indica que, malgrat la conflictivitat política i social, el balanç demogràfic no va patir un impacte substancialment ne-

gatiu. Entre 1900 i 1960, el creixement absolut va ser de 131.678 persones, i va situar la població en 443.327 habitants a les portes dels anys seixanta.

Aquest patró de creixement demogràfic de la primera meitat del segle XX s'ha d'entendre en paral·lel amb l'avanç del procés d'industrialització de l'època, que seguí a les Balears un model atípic caracteritzat per salaris baixos, escassa inversió en capital fix i una estructura industrial basada en la utilització intensiva de mà d'obra. Activitats com el calçat, la metal·lúrgia lleugera, el tèxtil o la indústria agroalimentària estaven dominades per petites i mitjanes empreses amb una productivitat limitada, però capaces d'impulsar un dinamisme mercantil que sovint ha estat ignorat per les anàlisis tradicionals i que es fa evident en fenòmens com el treball femení, la pluriactivitat o la capacitat d'adaptació a diferents sectors¹. Amb tot, aquesta activitat econòmica no fou suficient per absorbir totalment el creixement vegetatiu del període, i trobà en l'emigració una resposta empenedora a les oportunitats que oferien mercats exteriors amb els quals les illes mantenien vincles comercials tradicionals. L'alt creixement vegetatiu del període afavorí així l'emigració cap a destins com Sud-amèrica, Algèria o el sud de França, que actuaven com a focus d'atracció en ser econòmicament més dinàmics i oferir més possibilitats d'ascens social. Així, l'emigració esdevé part d'una lògi-

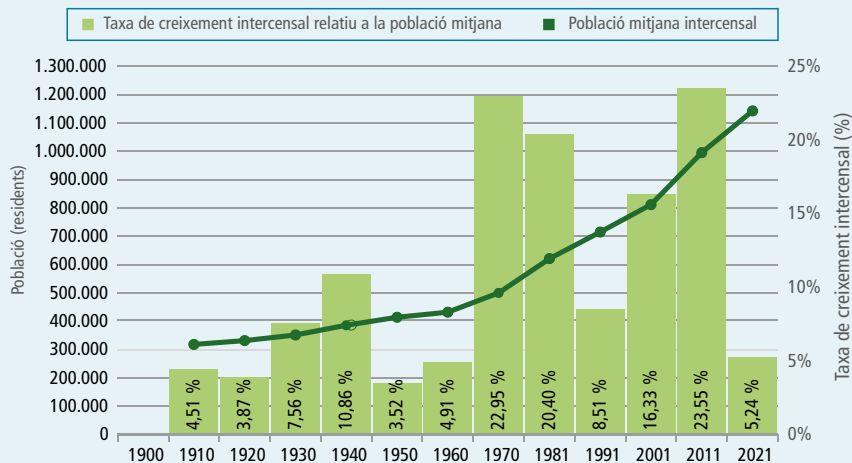
ca econòmica més complexa, en què la mobilitat de la força de treball responia també a l'existència de xarxes i capacitats adaptatives.

A partir dels anys vint, però, la mecanització progressiva i la introducció d'energies modernes permeteren augmentar la capacitat productiva. Aquesta transformació tècnica, combinada amb una demanda interna sostinguda, reforçà la capacitat de retenció de població. D'aquesta manera, l'activitat industrial, encara que fragmentada i de dimensió reduïda, actuà com a estabilitzador demogràfic, de manera que va evitar pèrdues significatives d'efectius poblacionals i va contribuir a la cohesió econòmica i social de les illes (vegeu el [gràfic RIII-1.1](#)).

A partir de la dècada de 1960, coincidint amb un canvi en el model productiu gràcies a l'impuls que proporcionà l'activitat turística, la construcció i la reestructuració econòmica cap al sector dels serveis, les Illes iniciaren un període de fort creixement demogràfic que es manté encara avui. Només entre 1960 i 1970, la població va augmentar gairebé el mateix que en els seixanta anys previs (+114.960 persones), amb una taxa intercensal del 22,95 % —la més alta registrada fins aquell moment. Aquest creixement s'explica tant per un creixement natural vigorós, amb taxes de natalitat del 18,8 ‰ —gràcies al fenomen conegut com el *baby boom*—, com per l'arribada de població procedent de distintes regions peninsulars, atreta per les oportunitats laborals derivades del boom turístic. El patró, tot i que es moderà a causa de la crisi iniciada el 1973,

1. Manera, C.; Parejo, A. (2012). «El índice de producción industrial de las Islas Baleares, 1850-2007». *Revista de Historia Industrial*, núm. 50, p. 17-47.

Gràfic RIII-1.1.
Creixement demogràfic de les Illes Balears. Variació intercensal 1900-2021

Font: INE (2024), Cens de població.

es mantingué entre 1970 i 1981, període en què es registrà un increment de 126.801 persones i una taxa de creixement del 20,40 %.

Durant les dècades següents, el ritme de creixement es moderà. Entre 1981 i 1991, l'increment va ser de 60.856 habitants (8,51 %), en bona part gràcies a la caiguda de la fecunditat. A la dècada següent, entre 1991 i 2001, s'enregistrà una nova acceleració fins a les 132.683 persones (16,33 %). És, però, entre 2001-2011 quan es produeix el creixement més accentuat de tota la sèrie, amb la incorporació d'un saldo net de 234.487 habitants i una taxa intercensal del 23,55 %, impulsat sobretot per la immigració internacional. És en aquest període que les Illes Balears s'han consolidat com una de les destinacions més dinàmiques de l'Estat espanyol, tant pel que fa a la mobilitat residencial com al turisme,

que sosté un nou model productiu basat, com l'anterior, en la capacitat de connectar economies externes, un ús intensiu de la mà d'obra i salaris mitjans inferiors als d'altres regions espanyoles.

Finalment, entre 2011 i 2021, s'ha produït una relativa desacceleració, amb un increment de 59.894 habitants i una taxa intercensal del 5,24 %. Aquest alentiment reflecteix l'impacte de la crisi econòmica iniciada a partir de 2008 i la COVID-19, que va reduir els fluxos migratoris d'entrada i incrementà lleugerament les sortides. Així mateix, les dades dels darrers anys indiquen una represa del ritme de creixement de la població gràcies a un augment del nombre d'immigrants.

En termes comparatius, el creixement acumulat del segle XX (de 311.649 a 845.630 habitants) va ser de 533.981

persones, amb una taxa relativa acumulada del 171 %. No obstant això, només en les dues primeres dècades del segle XXI (2001-2021) l'augment ja ha estat de 294.381 persones, amb una mitjana anual de creixement gairebé triple respecte al segle anterior (16.296 vs. 5.340 habitants/any). L'índex relatiu de població prenent l'any 1900 com a base = 100 és de 376,39 l'any 2021, que fa palesa de forma inequívoca com s'ha multiplicat la pressió demogràfica sobre el territori.

En el període 1960-2024, ens trobam, per tant, amb dues fases de creixement demogràfic clarament diferenciades, d'una banda, la protagonitzada per la migració peninsular durant les dècades 1970 i 1980; i d'altra, la registrada des de finals del segle XX en què els fluxos immigratoris exteriors han estat molt més importants que els interautonòmics i han marcat la tendència positiva i creixent de la població balear.

1.1.

BALANÇOS MIGRATORIS

L'INE publica des de 2008 una sèrie contínua d'estadística de migracions exteriors i interiors que permet conèixer l'origen dels fluxos d'arribada a les Illes Balears i els de sortida cap a altres comunitats autònomes o l'estranger.

L'evolució dels fluxos migratoris a les Illes Balears entre 2008 i 2021 reflecteix l'impacte directe dels cicles econòmics sobre el comportament geogràfic de la mobilitat laboral i residencial. Les Illes

Balears han estat, durant aquest període, una destinació preferent per a migrants tant d'origen internacional com peninsular, però els patrons de mobilitat d'ambdós col·lectius són diferenciats.

Els migrants procedents d'altres comunitats autònomes també han mantengut un flux continu d'entrada, amb valors que oscil·len entre les 12.000 i 18.000 persones anuals. No obstant això, el comportament d'aquest col·lectiu destaca per una major inestabilitat perquè va acompanyat anualment d'un volum de sortides que superen sovint les entrades o s'hi aproximen, cosa que provoca saldos migratoris interautonòmics baixos o fins i tot negatius, com s'observa clarament els anys 2020 (-1.911) i 2021 (-2.191) (vegeu el [quadre RIII-1.1](#)).

1.2.

MIGRACIÓ EXTERIOR I INTERAUTONÒMICA

En conjunt, la immigració exterior presenta una trajectòria de creixement sostingut que reproduceix de manera prou fidel els cicles econòmics expansius i recessius de l'economia regional. En l'evolució econòmica recent, la immigració internacional ha crescut en èpoques de bonança, i s'han assolit entrades d'immigrants que oscil·laren entre 20.000 i 26.000 persones/any, mentre que s'ha contret en conjuntures recessives, com ara els anys posteriors a la crisi financera de 2008. En efecte, la migració exterior es mostra també sensible als cicles econòmics

Quadre RIII-1.1. Migracions exteriors i interautonòmiques balanços migratoris									
	Entrades exterior	Entrades interautonòmiques	Total entrades	Sortides exterior	Sortides interautonòmiques	Total sortides	Saldo migratori exterior	Saldo intraautonòmic	Saldo net total
2008	22.323	18.279	42.610	8.204	15.223	23.427	14.119	3.056	17.175
2009	15.048	16.410	33.467	10.851	16.095	26.946	4.197	315	4.512
2010	11.618	15.437	29.065	11.296	16.576	27.872	322	-1.139	-817
2011	12.544	16.361	30.916	11.126	16.104	27.230	1.418	257	1.675
2012	12.015	18.309	32.336	9.945	13.913	23.858	2.070	4.396	6.466
2013	11.659	17.617	31.289	13.866	12.556	26.422	-2.207	5.061	2.854
2014	11.612	17.023	30.649	8.965	13.364	22.329	2.647	3.659	6.306
2015	12.535	17.121	31.671	7.598	13.672	21.270	4.937	3.449	8.386
2016	15.130	17.599	34.745	7.710	12.261	19.971	7.420	5.338	12.758
2017	20.196	17.118	39.331	9.446	13.787	23.233	10.750	3.331	14.081
2018	23.323	18.080	43.421	7.996	14.148	22.144	15.327	3.932	19.259
2019	26.096	17.243	45.358	6.957	15.528	22.485	19.139	1.715	20.854
2020	17.001	12.095	31.116	6.875	14.006	20.881	10.126	-1.911	8.215
2021	17.576	13.318	32.915	11.850	15.509	27.359	5.726	-2.191	3.535
Mitjana anual del període	16.334	16.572	34.921	9.478	14.482	23.959	6.857	2.091	8.947

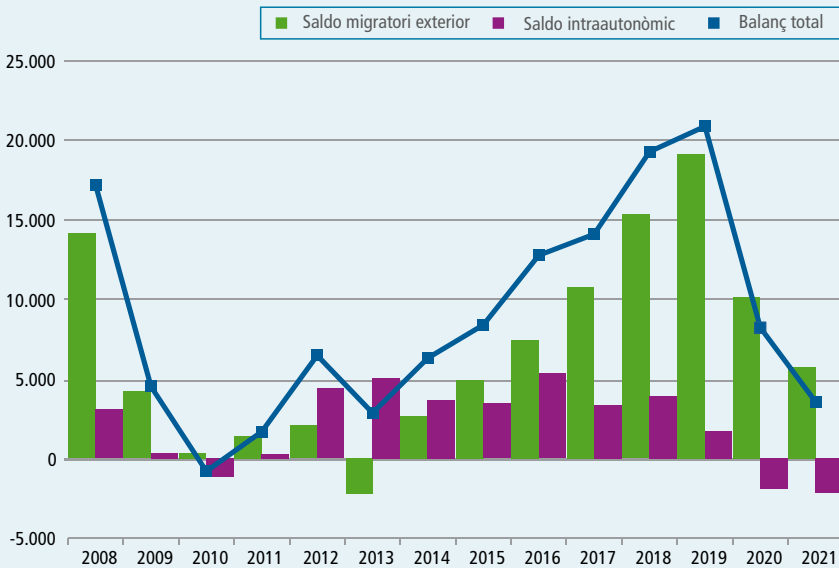
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Migracions exteriors i interiors. Sèrie 2008-2021.

recessius, no només per la disminució dels fluxos d'entrada, sinó també per l'increment de les sortides, però sense arribar a oferir balanços negatius. Tant és així que en el període 2008-2021 només l'any 2013 el balanç exterior resultà negatiu (-2.207 persones). Com es pot veure en el **gràfic RIII.1.2**, el creixement migratori a les Balears està fortament condicionat pel saldo migratori exterior que mostra una tendència creixent a llarg termini, amb un període clarament expansiu del 2016 al 2019.

El balanç migratori exterior és el resultat de la confluència de dues grans tendències. Una primera és l'existència de dos fluxos immigratoris de desigual intensitat, d'una banda, de persones

procedents de països sud-americans i de Centreamèrica-Carib, i de l'altra, de països africans. Aquests darrers no tenen pèrdues per emigració superiors a una quarta part del total rebut, per la qual cosa constitueixen els dos grans components positius del balanç migratori (+73 % procedent de països sud-americans i centreamericans/Carib i un 16 % de països africans). La segona tendència és l'existència de diversos fluxos circulants de migrants que registren saldos positius/negatius baixos segons els anys, de manera que els fluxos arribats es compensen amb fluxos sortints gairebé equivalents, com succeeix en el cas dels països europeus (+6 %), asiàtics (+3 %), Amèrica del Nord (1 %) o països europeus no comunitaris (-1 %). Aquest

Gràfic III-1.2.
Saldos migratoris exteriors i interautonòmics a les Illes Balears (2008-2023)

Font: INE (2024), Migracions exteriors i interiors. Sèrie 2008-2021.

enorme dinamisme fa que les Balears tenguí la taxa de migració exterior bruta amb l'estranger més alta d'Espanya, amb un 58,83 ‰, enfront d'un 38,46 ‰ de la mitjana nacional, i ocupi la quarta posició quant a la taxa de migració exterior neta (15,5 ‰), després de Madrid (21,7 ‰), València (19,4 ‰) i Catalunya (15,9 ‰).

Per la seva banda, la migració interautonòmica, tot i ser més regular, ofereix un balanç migratori final més baix, que comporta un increment mitjà anual d'unes 2.000 persones, respecte de les prop de 7.000 que aporta la migració internacional. Els moviments migratoris interautonòmics sembla que tenen força en els períodes de crisi econòmica, quan es fa més evident la contracció de les arribades de població estrangera, però aquest és només un efecte derivat de la regularitat més elevada en els fluxos d'entrada i sortida d'aquest col·lectiu.

Aquest fenomen, tanmateix, no es tradueix necessàriament en un saldo migratori més elevat, ja que la població procedent d'altres comunitats —tot i ser més nombrosa la major part dels anys en termes d'entrades— presenta també una taxa de sortida més elevada. Això es deu a l'elevada mobilitat residencial i a la presència de treball estacional i precari, que afavoreix cicles curts de residència.

En definitiva, l'anàlisi dels fluxos migratoris revela que els saldos positius que han alimentat el creixement demogràfic balear són atribuïbles principalment a la tendència creixent i sostinguda de la immigració internacional, especialment en el conjunt del cicle 2003-2008 i a partir

de 2015, sense menystenir un balanç migratori positiu de molt menys volum aportat per la migració de caràcter interautonòmic.

1.3.

EFFECTES DE LES MIGRACIONS SOBRE L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ DE L'ARXIPÈLAG

L'arribada sostinguda de població migrant al llarg d'aquests darrers setanta anys ha transformat de manera profunda l'estructura demogràfica de l'arxipèlag balear, i ha afectat diverses dimensions de la població resident que s'han reflectit també en els àmbits socioeconòmics i territorials. Un dels efectes més immediats ha estat el rejuveniment de la piràmide d'edats, atès que el gruix migratori es concentra en la franja dels 20 als 40 anys, grups d'edat que en bona part de les societats desenvolupades està en regressió per l'efecte de l'envelliment demogràfic. L'arribada de migrants ha enfortit les cohorts centrals que sustenten la població activa, la qual cosa ha donat com a resultat una taxa de dependència econòmica de la població inactiva (infants i gent gran) més favorable. Aquesta circumstància, que té efectes positius, en tant que redueix la pressió sobre el sistema de pensions en augmentar els cotitzants a la Seguretat Social, no ens ha de fer pensar que minva les demandes de serveis socials ni d'atenció sanitària, ja que la reducció percentual del pes dels col·lectius enve-

llits o dels infants no redueix en absolut el nombre total de persones reals que conformen la població dependent, per més que el seu pes relatiu aparentment es redueixi. Així, per exemple, la taxa de dependència (<16 i >64) s'ha mantingut entorn del 44 % en relació amb la població entre 16-64 anys entre 1998 i 2024, mentre que en termes absoluts, el nombre total de persones dependents ha augmentat en 114.221 (+46 %).

Pel que fa a la composició per sexes, les poblacions immigrants no han alterat substancialment la taxa de masculinitat, encara que des de 2005 les Balears supera lleugerament el 100 %, igual que Múrcia i Castella-la Manxa. La prevalença d'un determinat sexe es fa més evident per alguns llocs d'origen i per la naturalesa dels llocs de treball oferts, com ara l'agricultura o la construcció, que atreuen més proporció de mà d'obra masculina, o els serveis d'atenció i cura de gent gran, que atreuen mà d'obra femenina. La tendència, si més no, és cap al reequilibri a mitjà termini, gràcies als processos de reunificació familiar. La presència de dones immigrants, que sovint presenten en el moment de l'arribada pautes de fecunditat més alta que les dones residents d'igual edat, contribueixen a incrementar temporalment les taxes de natalitat, de manera que compensen les taxes de fecunditat més baixes observades en la població autòctona. Nogensmenys, la tendència a mitjà termini és a escurçar les diferències. Mentre el 1975 la taxa global de fecunditat de les dones estrangeres residents a les Balears era del 66,73 ‰ enfront del 42,15 ‰ de les dones espan-

yoles, el 2023 les taxes s'havien reduït ja al 38 ‰ i al 27 ‰, respectivament.

La incorporació progressiva de nous residents procedents, principalment, de l'estranger comporta també una diversificació dels models familiars. El 2022 les Balears era la comunitat autònoma que registrava menys percentatge de població espanyola a les llars (79 %). Igualment, les Balears és juntament amb Múrcia i Canàries una de les tres comunitats autònomes on més d'un 10 % de les llars estan compostes per cinc membres o més. Encara més clarament, el 2024, les Balears és la comunitat autònoma espanyola amb més percentatge de població amb nacionalitat estrangera 21,02 %, quan la mitjana estatal se situa en un 15 %.

L'impacte dels fluxos migratoris també es fa notar sobre el territori. Els migrants no es distribueixen de forma homogènia, sinó que tendeixen a concentrar-se en determinats municipis o zones amb més dinamisme econòmic o disponibilitat de treball. Aquesta concentració genera conjunts demogràfics molt distints i, en conseqüència, desequilibris interns, especialment entre nuclis turístics i zones interiors o rurals, que generen demandes de serveis públics també diferenciades, especialment en relació amb el sistema educatiu, l'atenció primària de salut o el sistema públic de transport.

Finalment, en l'àmbit econòmic, l'entrada de població en edat de treballar suposa un augment directe de l'oferta laboral que cobreix llocs de feina en sectors clau com ara l'hoteleria, la construcció, l'agricultura, feines domèstiques i la cura a persones dependents. En absència de polítiques d'integració efectives, aquesta especialit-

zació del mercat laboral pot acabar dualitzant i segregant per orígens la població treballadora, fet que pot condicionar alhora les seves condicions contractuals i, en definitiva, dificultar la necessària cohesió social.

En definitiva, la migració, especialment en edat laboral, actua com a factor compensatori dels desequilibris demogràfics, però alhora planteja reptes complexos en matèria d'acollida, planificació i cohesió social. La clau per transformar aquest fenomen en una oportunitat sostenible passa per una governança demogràfica activa que entengui la migració no només com una resposta quantitativa, sinó com una palanca per a la transformació social equilibrada.

1.4.

LA DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DE LA POBLACIÓ MIGRANT DINS L'ARXIPÈLAG

Les distintes trajectòries demogràfiques i econòmiques de les illes que conformen l'arxipèlag permeten diferenciar el comportament dels moviments migratoris en cada una. Del conjunt balear, actualment les Pitiüses són les que presenten un perfil demogràfic amb més pes de residents forans, segons el lloc de naixement. El 2022, dels nou municipis de les Balears que superaven el 30 % de població nascuda a l'estranger, cinc eren pitiüsos: Sant Joan de Labritja (38,7 %), Formentera (32,8 %), Santa Eulàlia del Riu (32,7

%), Eivissa (32,2 %) i Sant Antoni de Portmany (30,2 %)².

En paral·lel, si ens fixam en els municipis que registren menys percentatge de població nascuda a les Balears, tornam a trobar tots els municipis pitiüsos entre aquells on la població autòctona és inferior al 50 %. Formentera, amb només un 37 % de població nascuda a les Balears, és el municipi amb menys pes de població autòctona, seguit per Eivissa (38 %), Santa Eulàlia des Riu (38,3 %), Calvià (38,5 %), es Mercadal (39,5 %), Sant Antoni de Portmany (40,5 %), Sant Josep de sa Talaia (41,1 %) Sant Joan de Labritja (41,7 %), Capdepera (42,6 %), Alcúdia (43,9 %), Deià (45,3 %), Son Servera (45,3 %), Andratx (48,4 %) i Santanyí (48,2 %).

Finalment, Sant Francesc Xavier (Formentera) (30,2 %) i Sant Josep de sa Talaia (33,1 %) també estan entre els quatre municipis que superen el 30 % de població nascuda a altres comunitats autònomes. És evident, doncs, que són les Pitiüses les que han sofert una reconfiguració demogràfica més important en termes relatius. Mallorca, al contrari, atesa la seva extensió i població total més gran, presenta un perfil mixt, on es combinen municipis costaners amb una forta presència de població estrangera i peninsular, amb municipis de l'interior i de la Serra on la població nascuda a les Balears és encara predominant. Així,

2. Sant Josep de sa Talaia registrà un 25 % de població nascuda a l'estranger. La resta de municipis amb més d'un 30 % de població nascuda a l'estranger són Deià (37,8 %), Calvià (36,5 %), Alcúdia (32,3 %) i Andratx (30,2 %).

mentre que a municipis com Calvià, Alcúdia o Son Servera superen el 30 % de població estrangera, altres com Mancor, Petra, Santa Maria del Camí, Llubí, Consell, Binissalem, Maria de la Salut, Sant Joan, Lloseta, Vilafranca, Bunyola, Esporles, Selva, Santa Eugènia, Marratxí, Búger, Sencelles, Algaida i Escorca superen el 70 % de població nascuda a les Balears.

Menorca és l'illa on, majoritàriament, la població estrangera no supera el 25 % en cap dels municipis. En canvi, la població nascuda en altres comunitats autònomes té un pes rellevant en bona part dels municipis illencs, com es Mercadal (36 %), es Castell (30 %), Sant Lluís (30 %) o Maó (23 %) (vegeu el [gràfic RIII-1.3](#)).

Les evidències empíriques indiquen que l'arribada de població forana al llarg d'aquests darrers setanta anys ha sostingut un creixement demogràfic, primer gràcies als saldos migratoris positius

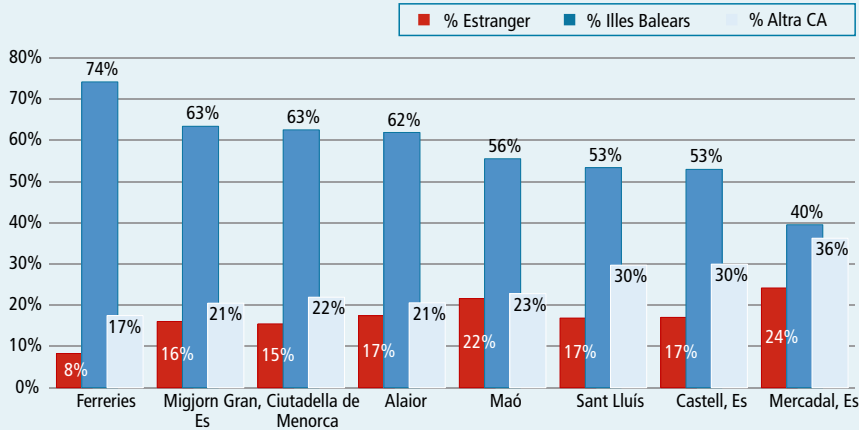
peninsulars, i des de finals del segle XX, a través de la migració internacional. Aquest procés ha generat un augment del pes dels residents no nascuts a les Balears (entre el 30 % i el 40 % en molts de municipis), un rejoeniment relatiu gràcies a l'arribada de població en edat de treballar i de tenir fills, i una diversificació d'origen geogràfic i cultural de la població.

1.5.

L'ESTRUCTURA PER EDATS SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT

Resulta altament significatiu analitzar la distribució relativa de la població per lloc de naixement i grups d'edat, perquè la gràfica resultant evidencia la transformació en l'origen de la població arribada a

Gràfic RIII-1.3.
Distribució de la població de Menorca segons el lloc de naixement (2022)

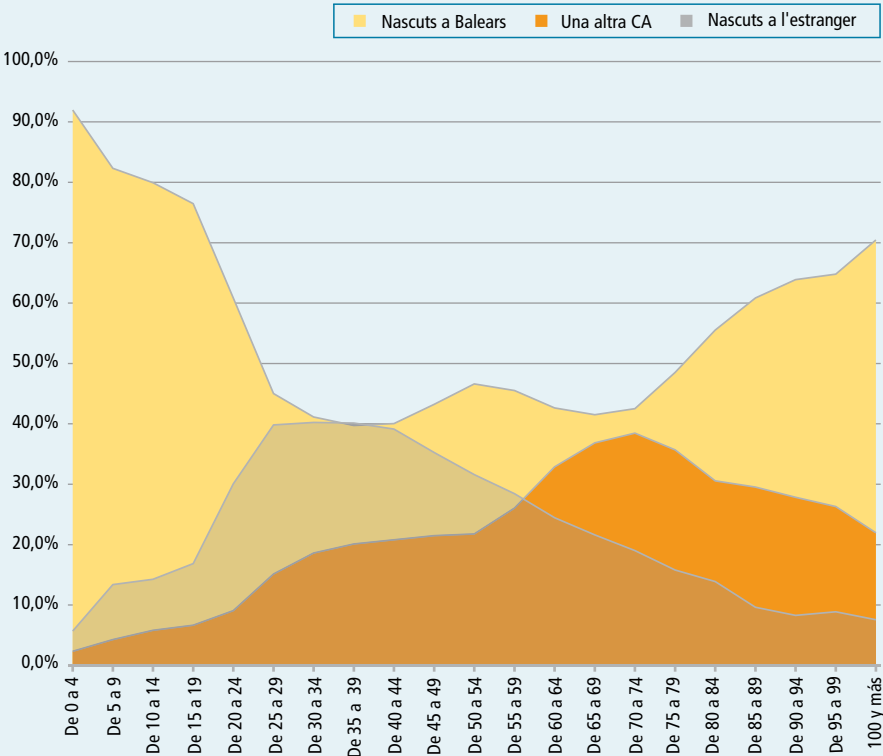

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'Idest (2024), Cens de població.

les Balears en els darrers cinquanta anys (vegeu el [gràfic RIII-1.4](#)). En el moment actual (2024), la corba d'edats que dibuixa la població nascuda en una altra comunitat autònoma assoleix el seu punt més àlgid en el grup d'edat entre 70 i 74 anys (38 % de la població d'aquesta franja d'edat), de manera que mostra els residents que arribaren a les Balears durant els anys seixanta i setanta del segle

passat atrets per l'expansió econòmica. Per la seva banda, la corba d'edats que dibuixa la població nascuda a l'estranger es concentra en edats molt més joves. Representen ja el 30 % en el grup d'edat dels 20 als 24 anys, i fins al 40% entre els 30 i 44 anys. En paral·lel, la població nascuda a les Balears supera el 50 % només entre els grups d'edat dels menors de 24 anys i els majors de 80 anys, la qual cosa

Gràfic RIII-1.4.
Distribució relativa de la població per lloc de naixement a les Illes Balears (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'Ibestat (2024), Cens de població.

prova que la població actual és fruit d'un procés lent i transformador del conjunt de la població de l'arxipèlag.

La població actualment resident a les illes és el resultat d'un llarg procés de reconfiguració de la seva composició que ha afavorit la diversitat i la convivència. El procés continua viu i resulta particularment accelerat degut a l'actual composició internacional dels fluxos migratoris, com demostra l'augment de matrimonis mixtos, en què un dels dos cònjuges és estranger, que el 2023 representaren el 27,8 % dels matrimonis, enfront només del 8,6 % dels matrimonis en què ambdós contraents eren estrangers. Això indica que existeixen processos d'arrelament i d'integració, com és previsible en un context en què molts dels fills dels migrats nascuts ja a les illes s'identifiquen amb l'entorn i afavoreixen la construcció d'identitats mixtes que desborden les categories «autòctons» o «nouvinguts», que no deixen de ser metàfores parcials que simplifiquen indegudament processos històrics i socials força més complexos. Per altra banda, la mobilitat de sortida, creixent en períodes de crisi i també al final del cicle de la vida laboral activa, comporta el retorn d'efectius de migrants al seu lloc d'origen o a altres destinacions geo-

gràfiques, per la qual cosa les dinàmiques demogràfiques són canviants i han de ser observades a mitjà i llarg termini.

Aquest procés de creixement sostingut, marcat per una dependència estructural dels saldos migratoris positius, està transformant profundament la realitat social, territorial i econòmica de l'arxipèlag. Per tant, és fonamental comprendre aquesta evolució per poder analitzar adequadament qualsevol altra variable estructural —com el PIB, la renda o la demanda de serveis públics—, ja que constitueix el context demogràfic de base sobre el qual operen la resta de processos socials i econòmics. Tot i això, també és cert que una població canviant i, per definició, amb dificultats per arrelar-se en el territori, pot suposar noves problemàtiques d'integració cultural i social.

La clau rau a entendre que la societat balear del segle XXI és, per definició, diversa i en moviment, i que el futur dependrà més de com es gestioni aquesta realitat plural que no pas de la seva composició aritmètica per llocs de naixement, nacionalitat o qualsevol altra categoria geogràfica o legal.